

Ffermio organig

Y mater

Mae cyrff gwyddonol a pholisi rhyngwladol yn cydnabod fwyfwy y gall ffermio 'agroecolegol' neu ffermio sy'n gyfeillgar i natur, gan gynnwys ffermio organig, helpu i fynd i'r afael â newid hinsawdd, diogelu bioamrywiaeth, a gwella systemau bwyd¹. Ffermio organig yw'r math mwyaf adnabyddus, a'r unig fath a ddiffinnir yn gyfreithiol, o ffermio agroecolegol. Mae'n ymagwedd sy'n cwmpasu'r fferm gyfan, gan osgoi gwrteithiau synthetig a'r rhan fwyaf o blaladdwyr, gan ddibynnu yn hytrach ar brosesau naturiol i feithrin priddoedd iach, cynnal bioamrywiaeth, a chynhyrchu bwyd yn gynaliadwy.

Mae'r galw am fwyd organig yn gryf yn y DU, gyda 14 mlynedd yn olynol o dwf yn y farchnad, ond mae'r gyfran o dir fferm wedi aros yn ei unfan, ac mae'n gostwng yng Nghymru. Mae ffermio organig yn cwmpasu 3.8% o dir fferm Cymru a 3% ledled y DU. Nid yw costau byw o reidrwydd yn rhwystr – mae ymchwil yn dangos bod siopwyr incwm is yn aml yn prynu cynnyrch organig yn amlach.²

Pam mae'n bwysig i Gymru

Mae Cymru wedi arwain mudiad organig y DU ers dros 40 mlynedd, ac mae ganddi'r gyfran uchaf o dir fferm organig o blith gwledydd y DU. Yn 2024, roedd 570 o gynhyrchwyr a phroseswyd organig yn rheoli 68,300 ha (3.8%).³

Mae gwerthiant cynnyrch organig bedair gwaith yn well na chynnyrch anorganig mewn manwerthu mawr. Mae defnyddwyr yn pryderu am blaladdwyr, bwyd wedi'i brosesu'n ormodol, a dwysedd maethol – ac nid yw'r cyflenwad yn cadw i fyny â'r galw. Mae tystiolaeth hefyd yn dangos bod buddsoddi mewn caffael cyhoeddus o fwyd organig yn dwyn manteision economaidd, amgylcheddol ac iechyd⁴. Mae menter Welsh Veg in Schools⁵ yn profi gwerth cynnyrch organig mewn arlwygo yn y sector cyhoeddus.

Ond heb weledigaeth glir ac ymrwymiad gan y llywodraeth, gallai sector organig Cymru golli cyfle allweddol am dwf cynaliadwy. Byddai dirywiad mewn cynhyrchu organig, ynghyd â dwysáu amaethyddol tebygol, yn ergyd i'r hinsawdd, natur a diogelwedd bwyd.

Cyd-fynd â chyd-destun polisi Cymru

Mae ffermio organig yn cefnogi pob un o bedwar amcan Rheolaeth Gynaliadwy ar Dir o dan **Ddeddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023** ac mae ei ymagwedd gyfannol yn cyd-fynd â **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**. Mae ardystiad organig mewn sefyllfa dda i gefnogi caffael cyhoeddus cymdeithasol gyfrifol, fel sy'n ofynnol o dan **Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2024**.

Ein safbwynt

Mae'r Soil Association yn hyrwyddo newid tuag at ffermio agroecolegol a bwyd iach a chynaliadwy. Mae ffermio organig yn rhan allweddol o'r ymagwedd hon.

Cysylltu/gwybodaeth ychwanegol

Andrew Tuddenham, Pennaeth Polisi Cymru atuddenham@soilassociation.org
Amy Cartwright, Cynorthwy-ydd Polisi Cymru acartwright@soilassociation.org

www.soilassociation.org/what-we-do/soil-association-cymru



Ffermio organig yw'r unig system sy'n gwahardd nitrogen artiffisial ac yn cyfyngu'n llym ar bladdwyr. Mae astudiaethau'n dangos bod colledion nitrogen, ar gyfartaledd, 28% yn is nag mewn systemau anorganig⁶. Mae ffermydd organig hefyd yn cynnal tua 50% yn fwy o fywyd gwyllt, gan helpu i fynd i'r afael â cholled bioamrywiaeth sy'n gysylltiedig â defnydd dwys o bladdwyr.

Mae'r UE yn anelu at 25% o dir organig. Byddai dirywiad mewn cynhyrchu organig yng Nghymru yn gwanhau'r sector ac yn caniatáu i gystadleuwyr ennill cyfran o'r farchnad gartref a thramor.

Sut rydym yn mynd i'r afael â hyn

- Rydym yn aelodau sefydlu Fforwm Organig Cymru, y corff cynrychioliadol ar gyfer y sector organig yng Nghymru. Fe wnaethom chwarae rhan allweddol yn eu hymgyrch i adfer cymorth Llywodraeth Cymru ar gyfer ffermio organig yn 2023.
- Mae Soil Association Certification yn arolygu ac yn ardystio tua thraean o'r ffermydd organig yng Nghymru.
- Mae cynghorwyr ffermio'r Soil Association yn darparu cymorth, cyngor a hyfforddiant i ffermydd yng Nghymru.

Yr hyn rydym eisiau i lunwyr polisiau yng Nghymru ei wneud:

- **Buddsoddi yn nhwf cynaliadwy'r sector organig:** Cyd-gynhyrchu Cynllun Gweithredu Organig wedi'i ariannu i gynyddu cynhyrchu organig, ateb y galw, a chryfhau gwytnwch yn y sector. Gosod targed o 10% o dir organig erbyn 2030, wedi'i gefnogi gan daliadau'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy (SFS) ar gyfer trosi a chynnal tir organig. Hyrwyddo bwyd organig Cymru drwy ymgyrchoedd Bwyd a Diod Cymru.
- **Sicrhau cyllideb amaethyddol aflwydd gwell:** Darparu cyllideb glustnoded, aflwydd i gefnogi'r newid tuag at ffermio sy'n wydn i'r hinsawdd ac yn gadarnhaol i natur, drwy'r SFS.
- **Sicrhau bod y SFS yn cael ei gyflwyno'n effeithiol:** Buddsoddi mewn systemau digidol ar gyfer ceisiadau, monitro, a thaliadau. Integreiddio gwasanaethau cynghori drwy'r SFS a Chyswllt Ffermio, gan ehangu mynediad at gynllunio ac arweiniad ar gyfer y fferm gyfan.
- **Cefnogi twf garddwriaeth organig ar raddfa fach:** Cryfhau cynhyrchu a defnydd ffrwythau, llysiau, a chodlysiau a dyfwyd yng Nghymru. Defnyddio'r SFS, caffael cyhoeddus, a hyrwyddo manwerthu i ehangu cyfleoedd ar gyfer garddwriaeth organig ar raddfa fach.

Tystiolaeth/cyfeiriadau

- 1 [IPCC Report: Climate Change and Land](#)
- 2 [Soil Association Certification: Organic Market Report](#)
- 3 [Organic Farming Statistics 2024 \(UK Gov.\)](#)
- 4 [Bridging the Gap: How to fix the food system for everyone](#)
- 5 [Food Sense Wales: Welsh Veg in Schools](#)
- 6 [Frontiers in Agronomy: Comparison of organic versus conventional farming](#)

- Fforwm Organig Cymru – Yr Achos Busnes dros gymorth organig yng Nghynllun Cynefin Cymru / Habitat Wales Scheme ar Cynllun Ffermio Cynaliadwy (ar gael ar gais)

Cysylltu/gwybodaeth ychwanegol

Andrew Tuddenham, Pennaeth Polisi Cymru atuddenham@soilassociation.org
Amy Cartwright, Cynorthwy-ydd Polisi Cymru acartwright@soilassociation.org

www.soilassociation.org/what-we-do/soil-association-cymru

